

Yayın Geliş Tarihi/The Arrival Date 17.11.2016

Yayına Kabul Tarihi/Acceptance Date 10.12.2016

Cemali SARI*

Altınyaka (Antalya) Yolunun Rekreatiyonel Aktiviteler İçin Kullanımı ve Alanının Potansiyelinin Belirlenmesine Yönelik Bir Saha Araştırması

A Field Research on Identifying the Use of (Antalya) Road for the Recreational Activities and Potention of the Area

ÖZET

Bu çalışma ile Altınyaka (Antalya) yolunun mevcut rekreatiyonel potansiyelinin tespiti ve alanın rekreatiyonel aktivitelerinden yararlanan insanların talep ve eğilimlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Eğilimlerin tespiti için görüşme formu, rekreatiyon alanının mevcut potansiyelinin belirlenmesi için ise gözlem yöntemi kullanılmıştır. Görüşme formu 2016 yılında açık alan faaliyetlerinin yoğunluk kazandığı Haziran – Ağustos ayları arasında toplam 300 kişiye uygulanmıştır. Alanın rekreatiyonel aktivitelerinden her yaş, cinsiyet, eğitim, meslek ve gelir grubundan insanın yararlanması söz konusudur. Bu durum alanın rekreatiyonel potansiyelini ortaya koyması bakımından oldukça önemlidir. Antalya - Altınyaka güzergahı; coğrafi konum, morfolojik özellikleri, iklim, bitki örtüsü, geleneksel kültür özellikleri ve çeşitliliği ile önemli rekreatiyon potansiyeline sahiptir. Fakat bu alan rekreatiyon alanı olarak Antalya halkının büyük çoğunluğu tarafından bilinmemektedir. Altınyaka Yolu Rekreatiyon Alanı (AYRA) olarak isimlendirilebilecek olan saha; Antalya kentine çok yakın mesafede, standartı yüksek bir yol ile ulaşımın kolay olmasına rağmen, halk katılımı yeterli düzeyde değildir, bu haliyle alandan etkin bir şekilde yararlanılmamaktadır. Ancak hızlı artan kent nüfusunun rekreatiyon taleplerinin karşılanmasında AYRA'nın planlanması, rekreatiyon kalitesinin artırılması, tanıtımının yapılması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Rekreatiyon, Rekreatiyon Alanı, Altınyaka Yolu, Antalya.

ABSTRACT

This research aims to identify the existents recreational potention of the Altınyaka road and the demands and keens of people take advantage of activities of recreation area. Interview form for the spotting the keens, observation form for the identifying the existents potensions of the recreation area is used. Interview form was applied on 300 people in 2016 between June and August when the outdoor activities are frequently seen. Each age, sex, education, occupation and income rate group may possibly use the activities of recreational area. Antalya-Altınyaka route has on; important recreation potential not only for the geographical location, climate, flora, traditional cultural features but also for the diversity of natural and cultural geography. But this area is not known as a recreation area by the most of Antalya citizens. Although the field which may be called as Altınyaka recreation area is nearby the downtown

* Yazışılan Yazar/Correspondence Doç. Dr., Akdeniz Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü.
csari@akdeniz.edu.tr

and driving way is easy to go, participation to the route is not enough, Thus the field can not be used efficiently. Altinyaka recreation area should be introduced in a better way to people whose needs are increasing through recreation areas.

Keywords: Recreation, Recreation Area, Altinyaka Road, Antalya.

Giriş

Rekreasyon, serbest zamanlar içinde yapılan bireyin kendi isteği sonucu oluşan, onu fiziksel ve düşünsel yönden yeniden canlandırmayı amaçlayan, yaşadığı toplumun yapısına uygun olarak, kültürel ve ekonomik durumuna göre yaptığı fiziksel, düşünsel etkinliklerin bütünüdür¹.

Rekreasyon, gerek günümüz kent ve iş ortamının olumsuz koşullarının etkisi, gerekse insanlara kattığı yapıcı ve olumlu özellikleri nedeniyle insanlar için bir gereksinimdir. Rekreasyona duyulan gereksinim ve bu gereksinimin karşılanması için yaratılan kolaylıklar, endüstrileşme ve kentleşmenin yarattığı sonuçlardır². Açık hava rekreasyon kaynaklarının yetersizliği nedeniyle kent insanı, kent dışındaki açık hava rekreasyonel kaynaklarına yönelmektedir. Özellikle sahip olduğu doğal, kültürel ve görsel değerler nedeniyle ormanlık alanlar en çok tercih edilen açık hava rekreasyonel kaynakların başında gelmektedir. Ayrıca bu alanlar çeşitli rekreasyonel kullanımlar için doğal kaynakların önemli bir kısmını bir arada sunabilmekte, insanlara fiziksel ve ruhsal yönden olumlu katkılar sağlamaktadır.

Yaşamsal ihtiyaçlarını kazanma çabasında olan insanlar, sosyal, kültürel, ekonomik ve fizyolojik olanakları ile serbest zamanlarını değerlendirmek ve kaybettikleri enerjilerini yeniden kazanmak amacıyla rekreasyon alanına yönelmektedirler³.

Rekreasyona ulaşmak amacıyla gerçekleştirilen ya da diğer anlatımla insanları rekreasyona ulaştıran etkenlerin tümü rekreasyonel aktivite olarak adlandırılmaktadır⁴. Rekreasyon alanları ise, rekreasyonel aktivitelerinin gerçekleştirildiği mekânlar olarak tanımlanabilir. Kimi rekreasyon alanları bu amaç için planlanıp tasarlanarak hizmet verirken (kent parkları, çocuk oyun alanları, vb.) bir kısmı da mevcut nitelikleriyle rekreasyonel aktivitelerin gerçekleştirilmesine olanak sağlamaktadır (ormanlar, deniz kıyıları, vb.)⁵.

Rekreasyonel aktiviteler çok çeşitli olguyu kapsamakta ve insanlara göre değişiklik

¹ Mattias Boman-Peter Fredman-Linda Lundmark-Göran, "Outdoor recreation – A necessity or a luxury? Estimation of engel curves for Sweden", *Journal Of Outdoor Recreation and Tourism*, 3 (4), 2013, s. 49-56.

² N. Özgüç, *Turizm Coğrafyası*, Çantay Kitabevi, İstanbul, 2003.

³ H. E. Oktay, *Akarsu Kıyılarına Yönelik Halkın Rekreasyonel Tercihlerinin Boğaçay ve Yakın Çevresi Özelinde İrdelenmesi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Akdeniz Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Antalya, 2011.

⁴ Ç. Kılıçaslan, "Ortaca Kenti Rekreasyon Alanlarının Mevcut Durumu ve Muğla Üniversitesi Ortaca Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Rekreasyon Alanlarına Yönelik Beklentileri", *Düzce Üniversitesi Ormanlık Dergisi*, 4 (1-2), 2008, s. 4.

⁵ H. Surat- B. Z. Surat- M. Özdemir, "Korunan Alanların Rekreasyonel Kullanımı ve Yerel Halkın Farkındalığı: Borçka Karagöl Tabiat Parkı Örneği", *II. Ulusal Akdeniz Orman ve Çevre Sempozyumu, 22-24 Ekim 2014, Isparta, Bildiriler Kitabı*, 2014, s. 332.

göstermektedir. Açık hava rekreasyonu gereksinmelerinin karşılanmasında doğal kaynaklar arasında bozulmamış doğa parçaları ile doğal niteliğini koruyabilmiş alanlar gelmektedir.

Altınyaka Yolu güzergâhı bu kapsamda sahip olduğu doğal değerler açısından, rekreasyonel aktiviteler açısından oldukça zengin bir potansiyele sahiptir. Mevcut potansiyel kaynaklar hem yöre halkı hem de özellikle yerli turistler tarafından kısıtlı sayıda ilgi görmektedir. Bir plan dâhilinde kentleşmenin olumsuz etkileri ve yoğun iş temposu nedeniyle fiziksel ve ruhsal gereksinimlerini karşılama çabasında olan Antalya halkı hem boş zamanlarını değerlendirmek hem de yitirdikleri enerjilerini yeniden kazanmak için Altınyaka Yolu Rekresyon Alanını (AYRA) tercih edebileceklerdir.

Teknolojinin gelişmesi ile sanayileşme, sanayileşmenin artması ile iş olanakları ve sanayi bölgelerine göçler başlamıştır. Göçler sonucunda büyüyen kentler gün geçtikçe kalabalıklaşmış ve yaşanması zor ve yorucu mekânlar haline gelmiştir⁶. Bu durum özellikle büyük yerleşme merkezi çevresinde, insan-çevre ilişkisinin sağlıklı biçimde yürümesini sağlayacak kentsel ve bölgesel ölçekte açık yeşil alan gereksinimini ve rekreasyon planlamasının önemi arttırmıştır⁷.

Türkiye'nin önemli bir yerleşim merkezi olarak nüfusu hızla artan Antalya, günden güne hızla büyüyen ve gelişen bir sahil kentidir⁸. Hızlı artan kent nüfusuna yeni rekreasyon alanlarının bir plan bileşkesinde üretilmesi gerekmektedir. Çalışmaya konu olan AYRA, Antalya kentinin yanı başında olmasına rağmen bugün potansiyelinin çok altında bir fayda sağlamaktadır.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmada, Antalya'da bulunan "Altınyaka Yolu Rekreasyon Alanı"nın mevcut potansiyeli tespiti ve rekreasyon alanından yararlanan insanların talep ve eğilimlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Görüşme, bulguları ve gözlemler ile halkın rekreasyonel aktivitelere katılımı, rekreasyon türündeki tercihi, alandan memnuniyet durumları ve talepleri ortaya konularak rekreasyon alanı ile rekreasyonel eğilim ve talepler arasındaki ilişki örneklenmiştir.

Çalışma; rekreasyonel faaliyet alanlarının planlanması ve tasarlanması aşamasında kullanıcılarının özellikleri ve isteklerinin bilinmesi, yapılacak çalışmaların kullanılabilir ve uzun vadeli olması sonucunu yarattığından büyük önem taşımaktadır. Ayrıca az bilinen hatta isminin bile henüz belirsiz olduğu bir rekreasyon alanının kente ve halka

⁶ Derya Serbest Şimşek-Aslı Korkut, "Kıyı Şeridi Rekreasyon Potansiyelinin Belirlenmesinde Bir Yöntem: Tekirdağ Merkez İlçe Örneği", *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 6 (3), 2009, s. 316.

⁷ Ekrem Kurum-Aysel Odabaş, "Ankara Kenti İçin Bir Rekreasyon Potansiyeli Beynam Ormanı. 2000'li Yıllar İçin Ankara Kentinin Açık ve Yeşil Alan Sistemi Ne Olmalıdır?", *Ankara Peyzaj Mimarlığı Dergisi*, 1991, s. 94.

⁸ Cemali Sarı-İlksen Koçak, "Antalya Kent Planında Mezarlıkların Yeri ve Sorunları", *Antalya Yöresinin İnşaat Mühendisliği Sorunları Kongresi, 22-23-24 Eylül 2005 Antalya, Bildiriler Kitabı*, 2, 2005, s. 561.

kazandırılması, daha fazla talep edilir duruma gelmesi açısından da önemlidir.

Araştırmanın Yöntemi ve Metodu

Araştırmada, Antalya kent insanının Altınyaka Yolu Rekreasyon Alanı'nda rekreasyonel davranış biçimleri yarı yapılandırılmış 15 maddeden oluşan görüşme formu ile saptanmaya çalışılmıştır. Rekreasyon alanının mevcut potansiyellerinin belirlenmesi için de arazi gezi gözlem yöntemi kullanılmıştır.

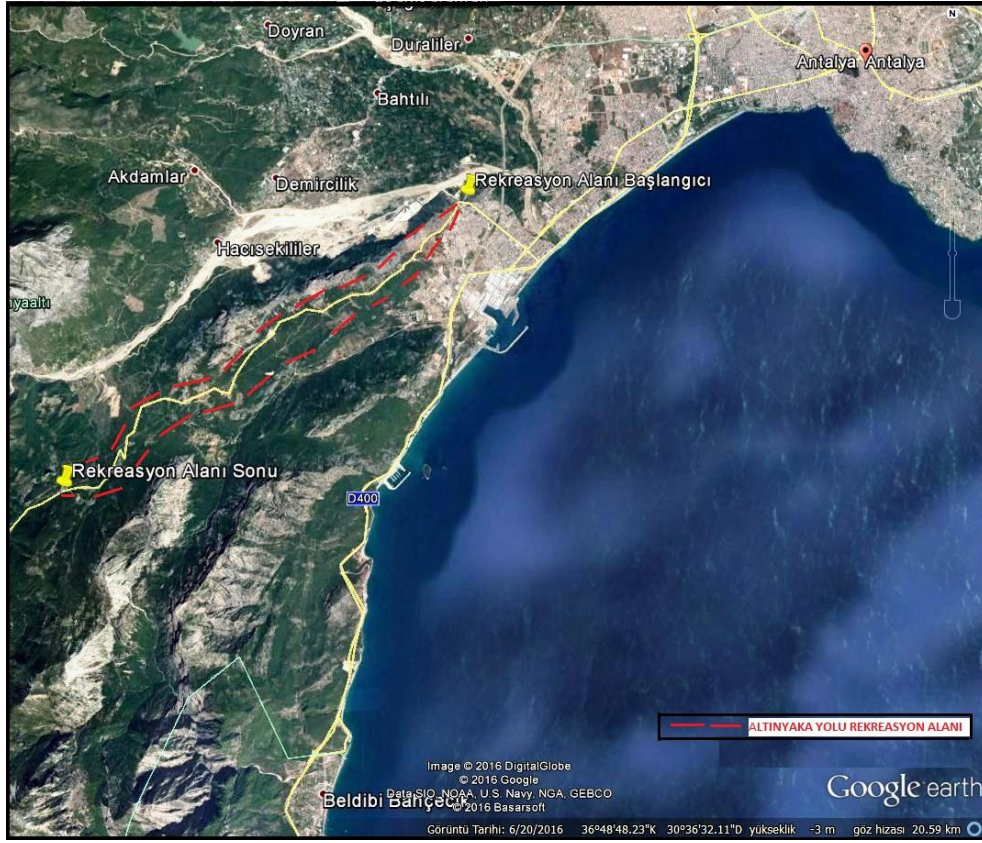
Görüşme formu, 2016 yılında açık alan faaliyetlerinin yoğunluk kazandığı haziran – ağustos ayları arasında Rekreasyon Alanında bulunan görüşmeyi kabul edenlere uygulanmıştır. Her bir görüşme yaklaşık 40 dakika sürmüştür. Belirtilen 3 aylık zaman aralığında çalışma, her ay, bir hafta sonu ve bir hafta içi gün olmak üzere tekrarlanmıştır. Alanda 6 kez hafta sonunda, 3 kez hafta içinde toplamda 9 günde yapılan görüşmede toplamda 300 kişiye ulaşılmıştır. Elde edilen veriler bilgisayar ortamında analiz edilmiş, arazi gezi gözlem ile elde edilen bulgularla ilişkilendirilmiş, şekil ve fotoğraflarla desteklenmiş, bütüncül bir yaklaşımla değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır.

Araştırma Alanının Yeri ve Rekreatif Potansiyeli

Altınyaka Yolu Rekreasyon Alanı (AYRA), Antalya'nın batısında Konyaaltı ilçesi sınırları içinde Hisarçandır mahallesinde yer alır. Konyaaltı Hurma Mahallesi kuzeybatısında Boğaçayı caddesinin sununda Haşim Büfe ve Kahvaltı tesisleri civarında 40 m yükseltiden başlayan Alan, Hisarçandır istikametinde Altınyaka Yolu boyunca yaklaşık 12.8 km uzanır. Bu kısa mesafede 620 m yüksekliğe ulaşarak Karakuz mevkinin biraz ilerisinde Aksekili Kasap olarak isimlendirilen tesislerin olduğu yerde son bulur.

Beydağları, aslında birbirinden iyice farklı ve paralel iki sıradağa ayrılır; kıyıyı yakından izleyen Kıyı Sıradağları, arka tarafta yükselen Asıl Beydağları'dır⁹. Rekreasyon Alanı, genel hatlarıyla KD-GB doğrultusunda uzanan Kıyı Sıradağları'nın bir parçası olan Girevit Dağı (880 m) ile Gökdere Vadisi arasında, bu dağın KD-GB yamaçlarında, Altınyaka Yolu boyunca uzanır (Şekil 1bkz).

⁹ Cemali Sarı, "Dünden Bugüne Antalya", (ed. Cemali Sarı-Hilmi Demirkaya-Serdal Kurt-Birsen Çeçen), *Kumluca*, T.C. Antalya Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları, Antalya, 2012, s. 377.

Şekil 1- Altinyaka Yolu Rekreasyon Alanı ve Çevresi.

AYRA, Kepez (13 km), Muratpaşa (12 km) ve Konyaaltı (6 km) şehir merkezlerine çok yakın mesafede bulunmaktadır. Rekreasyon Alanının coğrafi konumu, ulaşımında kolaylık sağlamakla dolayısıyla Antalya'nın her yerinden halkın, alanın rekreatif aktivitelerinden yararlanmasını mümkün kılmaktadır.

AYRA, şehrin hemen yanı başında, doğal coğrafyasının henüz bozulmadığı ve korunduğu, hâkim ağaç türünü kızılçamın (*Pinus brutia*) oluşturduğu bir ormanlık sahada yer alır. Doğal bitki örtüsünün varlığı bu alanın en büyük doğal güzelliğini oluşturmaktadır. Özellikle kızılçam ağaçlarının oluşturduğu orman alanında zeytin (*Olea europaea*), keçiboynuzu (*Ceratonia siliqua*), incir (*Ficus carica*), pırnal meşesi (*Quercus ilex*), kermes meşesi (*Quercus coccifera*), sandal ağacı (*Santalum album*), Akdeniz defnesi (*Laurus nobilis*), menengiç (*Pistacia terebinthus*), mersin ağacı (*Myrtus*), zakkum (*Nerium oleander*) gibi maki bitki türleri Rekreasyon Alanı'nın bitki tür çeşitliğini zenginleştirmektedir (Foto 1 bkz).

Foto 1- Rekreasyon alanından bir görüntü, Hisarçandır

AYRA'nın başka bir özelliği, sahanın kısa mesafede yükseltisinin 700 m ye kadar ulaşmasıdır. Altinyaka Yolu'nun her iki yanında neredeyse kızılçam ağaçlarının kesintisiz devam ettiği ormanlık sahada ilerleyen bir yolla yaklaşık 15 dakikalık bir otomobil yolculuğu, yaz mevsiminde, kıyının, yüksek sıcak ve neminden uzaklaşıp rahat bir gün geçirmek isteyenlerin tercihini etkileyebilmektedir.

Girevit Dağı'nın KD-GB uzanış yönü dolayısıyla AYRA'nı, yaz mevsiminin uzun süren günlerinde güneş ışınlarının engelleyerek sahanın büyük bir kesimini öğleden sonra dulda bırakmaktadır. Bakı, yükselti ve orman varlığı Rekreasyon Alanı'nda sıcaklık koşullarını, çevreye göre daha elverişli hale getirmektedir.

AYRA'nda, morfolojik ünitelerin kısa mesafelerde farklılık göstermesi doğal coğrafyada, kırsal konut tiplerinin güzel örnekleri ile geleneksel yaşam tarzı kültürel coğrafyada zenginliği ve beraberinde çeşitliliği getirmiştir. Alanın doğal ve kültürel görünümünün sunduğu güzelliklerin tamamının Altinyaka Yolu boyunca birçok noktadan görülmesi mümkündür. Bunun yanında Hisarçandır istikametinde artan yükselti, Antalya şehri ve Konyaaltı plajı manzaralarının da izlenebileceği seyir noktalarına imkân vermektedir (Foto 2, 3 bkz).

Foto 2- Rekreasyonel faaliyetlerden bir örnek, amurlu Mevkii.

Foto 3- Rekreasyon alanı ve Antalya şehrinin görüntüsü, Karakuz Mevkii.

Rekreasyon Alanı'nda, yol boyunca 4 mevkide, yöre halkı tarafından işletilen geleneksel kültürel kimliğin muhafaza edildiği piknik, büfe restoran, kahvaltı evi, mini market, kasap şeklinde isimlendirilen tesisler bulunmaktadır. Alanda, rekreasyon aktiviteleri için henüz kamu kurum ve kuruluşlarına ait herhangi bir alt ve üst donatı yoktur (Foto 4 bkz).

Foto 4- Rekreasyon alanında restoran ve kahvaltı evi, Altinyaka Yolu.

Bulgular

Katılımcıların Yaş, Cinsiyet, Medeni, Eğitim, Meslek, Aylık Gelir Durumu Nedir?

	Yaş		Cinsiyet			Medeni Durum		
	Katılımcı Sayısı	%		Katılımcı Sayısı	%		Katılımcı Sayısı	%
15-24	50	16,68	Evli	210	70	Evli	180	60
25-34	60	20						
35-44	70	23,33						
45-54	40	13,33	Kadın	90	30	Kadın	120	40
55-64	70	23,33						
65+	10	3,33						
Toplam	300	100		300	100		300	100

Tablo 1a- Katılımcıların Cinsiyet, Yaş ve Medeni Durum Göre Dağılımı

Tablo 1a'da görüşmeye katılanların yaş, cinsiyet ve medeni durum değişkenleri ele alınmaktadır. Katılımcıların yaş gruplarına göre dağılımlarını incelendiğinde en yoğun yaş gruplarının % 23,3 (70 kişi) ile 35-44 ve 55-64 yaş aralıklarının olduğu, bunu %20 (60 kişi) oranla 25-34 aralığı, %16,6 (50 kişi) oranla 15-24 yaş aralığı, % 13,3 (40 kişi) oranla 45-54 yaş aralığının oluşturduğu ve son olarak da %3,3 (10 kişi) ile 65 ve üzeri yaş aralığının takip ettiği görülmüştür. Katılımcıların cinsiyet dağılımına bakıldığında çoğunluğunun %70 (210 kişi) ile erkek olduğudur. Ancak katılımcıların %30 (90 kişi)'unu kadındır. Katılımcıların medeni durum sınıflandırmasına göre ise %60 (180 kişi)'inin evli, %40 (120 kişi)'inin ise bekâr olduğu görülmektedir.

Eğitim			Meslek	Aylık Gelir (TL)		
	Katılımcı Sayısı	%		Katılımcı Sayısı	%	
İlköğretim	20	6,67	Öğrenci	0-1400	20	
			Ev hanımı			
			Emekli	1500-2400	13,33	
Lise	100	33,33	Serbest Meslek			2500-3400
Lisans	30	10	Elektrik Tek.	3500-4400	10	
			Çevre Müh.			
			İnşaat Müh.	4500+	3,33	
Lisans	150	50	Memur			Boş
			Turizm çalışanı			
			Estetisyen			
			Mobilyacı			
			Eczacı			
Tüccar						
Aşçı						
Toplam	300	100		Toplam	300	100

Tablo 1b- Katılımcıların Eğitim, Meslek ve Aylık Gelir Durumlarına Göre Dağılımı

Tablo 1b'de görüşmeye katılanların eğitim, meslek ve aylık geliri durumları tasnif edilmiştir. Katılımcıların eğitim durumları ele alındığında %50 (150 kişi) ile lisans mezunlarının çoğunluğu oluşturduğu bunu %33,3 (100 kişi) ile lise mezunlarının, %10 (30 kişi)'luk oranla ön lisans mezunlarının ve son olarak da % 6,6 (20 kişi) ile ilköğretim mezunlarının takip ettiği görülmektedir. Katılımcıların meslekleri sıralandığında yoğunluğa göre öğrenci, ev hanımı, emekli, serbest meslek, elektrik teknikeri, çevre mühendisi, inşaat mühendisi, memur, turizm çalışanı, estetisyen, mobilyacı, eczacı, tüccar ve aşçı yanıtları alınmıştır. Son olarak katılımcıların aylık gelir düzeyleri aralıklara dağıtıldığında en yoğun gelir aralığının %20 (60 kişi)'lik oranla 0-1400 olduğu bunu % 16,6 (50 kişi) ile 2500-3400, % 13,3 (40 kişi) ile 1500-2400 aralığı, %10 (30 kişi) ile 3500-4400 ve son olarak %3,3 (10 kişi) ile 4500 tl ve üzeri aylık gelir aralığının takip ettiği görülmektedir. Soruya cevap vermeyenlerin oranı ise %36,6 (110 kişi)'dir.

Bu alana nereden geldiniz?

	Katılımcı Sayı	%
Merkez	140	46,68
Konyaaltı	70	23,33
Uncalı	30	10
Güzeloba	10	3,33
Döşemealtı	10	3,33
Kepez	10	3,33
İstanbul	20	6,67
Hatay	10	3,33
Toplam	300	100

Tablo 2- Katılımcıların İkamet Yerlerine Göre Dağılımı

Tablo 2'ye göre katılımcıların ikamet ettikleri yerler oranlandığında %46,6 (140 kişi) ile Antalya-Merkez, %23,3 (70 kişi) ile Konyaaltı ve %10 (30 kişi)'luk oranla Uncalı, %6,6 (20 kişi) ile İstanbul ve %3,3 (10 kişi)'lük oranlarla Güzeloba, Döşemealtı, Kepez, Hatay yanıtları alınmıştır.

Bu alana kimler ile geldiniz?

	Tercih Sayısı	%
Arkadaş	60	19,35
Aile	210	67,75
Akraba	10	3,22
Tek Başına	30	9,68
Diğer	0	0
Toplam	300	100

Tablo 3- Katılımcıların Alana Getirdikleri Grupların Dağılımı

Tablo 3'e göre katılımcıların alana getirmeyi tercih ettikleri kişiler/grupların dağılımı yapılmıştır. Buna göre %67,7 (210 tercih) ile aile, %19,3 (60 tercih) ile arkadaş, %9,6 (30 tercih) ile tek başına ve % 3,2 (10 tercih) ile akraba cevapları verilmiştir. Alan katılanlar tarafından piknik alanı özelliği taşıdığından yoğunlukla aile ile katılımın tercih edildiği görülmektedir.

Bu alanı tercih nedenleriniz nelerdir?

	Tercih Sayısı	%
Piknik	110	18,64
Manzara seyretme/Manzara seyretme	190	32,20
Aile/Arkadaş ile vakit geçirme	80	13,55
Şehir merkezine yakınlık	40	6,77
Çocuklar için uygun olması	0	0
Bilinen bir mekân olması	0	0
Yeni yerler görme isteği	60	10,16
Diğer	30	5,08
Toplam	590	100

Tablo 4- Katılımcıların Alanı Tercih Nedenlerine Dağılımı.

Tablo 4'e göre alanın katılımcılar için tercih edilme nedenlerinin başında %32,2 (190 tercih) ile manzara seyretme/manzara güzelliği bulunmaktayken bunu, %18,6 (110 kişi)

ile piknik, %13,5 (80 tercih) ile aile/arkadaş ile vakit geçirme, %6,7 (40 tercih) ile şehir merkezine yakınlık, %10,1 (60 tercih)'lik oranla yeni yerler görme isteği ve son olarak da % 5,1 (30 tercih) ile diğer (spor, sakinlik, kafa dağıtma) cevapları takip etmiştir. Bilinen bir mekân olması cevabını veren katılımcı olmamıştır.

Bu alana gelme sıklığınız nedir?

	Tercih Sayısı	%
Haftada 1 Defa	50	16,12
15 Gün de 1 Defa	40	12,90
Ayda 1 Defa	80	25,80
Yılda 1- 2 Defa	110	35,48
Diğer	30	9,70
Toplam	310	100

Tablo 5- Alana Gitme Sıklığı.

Tablo 5'e göre katılımcıların alana gelme sıklıkları gruplandığında en fazla %35,4 (110 tercih) ile yılda 1-2 defa cevabının verildiği ve bunu %25,8 (80 tercih) ile ayda 1 defa, %16,1 (50 tercih) ile haftada 1 defa, %12,9 (40 tercih) ile 15 günde 1 defa ve % 9,7 (30 tercih)'lik oranla diğer cevabının takip ettiği görülmektedir.

Bu alanı daha çok hangi dönemlerde tercih etmektesiniz?

	Tercih Sayısı	%
Haziran-Temmuz-Ağustos	250	51,02
Eylül-Ekim-Kasım	60	12,24
Aralık-Ocak-Şubat	50	10,20
Mart-Nisan-Mayıs	130	26,54
Toplam	490	100

Tablo 6- Alana Gelişlerin Zamansal Dağılımı

Tablo 6'ya göre katılımcıların alana gelişler dönemlere ayrılmış ve %51 (250 tercih) ile Haziran-Temmuz-Ağustos aylarının bulunduğu yaz mevsimi en çok tercih edilen dönemi olmuştur. Bunu %26,5 (130 tercih) ile Mart-Nisan-Mayıs aylarının bulunduğu ilkbahar mevsimi, %12,2 (60 tercih) ile Eylül-Ekim-Kasım aylarının bulunduğu sonbahar mevsimi ve son olarak %10,2 (50 tercih) ile Aralık-Ocak-Şubat aylarının bulunduğu kış mevsimi takip etmiştir.

Bu alanla ilgili karşılaştığınız sorunlar nelerdir?

	Tercih Sayısı	%
Bakımsız kirli çevre	170	39,53
Aşırı gürültü	30	6,98
Araçlar için park yerinin olmaması	50	11,63
Güvenlik ile ilgili herhangi bir personelin olmaması	60	13,95
Çocuklar için park alanının olmaması	30	6,98
Piknik alanlarının ya da mekânların standartlara uygun olmaması	60	13,95
Diğer	30	6,98
Toplam	430	100

Tablo 7- Alanda Karşılaşılan Sorunların Dağılımı

Tablo 7'ye göre katılımcıların alanda karşılaştıkları sorunların başında %39,5 (170 tercih) ile bakımsız kirli çevre gelmektedir ve bu cevabı %13,9 (60 tercih)'luk oranlarla piknik alanlarının ya da mekânların standartlara uygun olmaması ve güvenlik ile ilgili herhangi bir personelin olmaması, %11,6 (50 tercih) ile araçlar için park yerinin olmaması, %6,9 (30 tercih)'luk oranlarla aşırı gürültü, çocuklar için park alanının olmaması ve diğer (ağaç kesimi, tuvalet sorunu) cevabı takip etmektedir.

Ziyaretçilerin doğal ortama herhangi bir zararının olduğunu düşünüyor musunuz?

	Katılımcı Sayısı	%
Evet	250	83,33
Hayır	50	16,67
Toplam	300	100

Tablo 8- Ziyaretçilerin Alana Zarar Verme Durumu.

Tablo 8'e göre katılımcıların %83,3 (250 kişi)'ü ziyaretçilerin doğal ortama zarar verdiklerini belirtirken, %16,6 (5 kişi)'sı ise bir zararlarının olduğunu düşünmemektedir.

Ne gibi zararları var (cevabınız evet ise)?

	Katılımcı Sayısı	%
Çevre Kirliliği	230	92
Yangın Çıkarma Riski	20	8
Toplam	250	100

Tablo 9- Ziyaretçilerin Alana Zarar Verdikleri Konular

Tablo 9'a göre katılımcılar ziyaretçilerin alanda %92 (230 tercih)'lik oranla çevre kirliliğine sebep olduğunu düşünürken %8 (20 kişi)'lik oranla da yangın çıkarma risklerinin bulunduğunu belirtmiştir.

Bu alanın yeterince tanındığını düşünüyor musunuz?

	Katılımcı Sayısı	%
Evet	90	30
Hayır	210	70
Toplam	300	100

Tablo 10- Alanın Tanınma Durumu.

Tablo 10'a göre katılımcılar %70 (210 kişi)'i alanın tanınmadığını düşünürken %30 (90 kişi)'u ise tanındığını düşünmektedir.

Bu alanın tanıtımı daha iyi nasıl yapılabilir (cevabınız hayır ise)?

	Tercih Sayısı	%
İnternet aracılığı ile	100	23,26
Medya yolu ile	100	23,26
El ilanları ve seminerlerle	30	6,98
Belediyelerin yardımı ile	120	27,90
Sivil toplum kuruluşlarının destekleri ile	80	18,60
Toplam	430	100

Tablo 11- Alanın Tanıtım Kanallarının Dağılımı.

Tablo 11'e göre alanın tanıtımı %27,9 (120 tercih) ile belediye yardımıyla, %23,2 (100 tercih)'lik oranlarla internet ve medya yolu ile, %18,6 (80 tercih) sivil toplum kuruluşlarının destekleriyle ve son olarak da %6,9 (30 tercih) oranla el ilanları ve seminerlerle yapılmalıdır.

Bu alanın daha iyi standartlara kavuşması için herhangi bir önerimiz var mı?

	Katılımcı Sayısı	%
Evet	170	65,38
Hayır	90	34,62
Toplam	260	100

Tablo 12- Katılımcılardan Alan İçin Öneri Sunma Durumu.

Tablo 12'ye göre katılımcılardan %65,3 (170 kişi)'ü alanın iyi standartlara kavuşması için öneride bulunurken %34,6 (90 kişi)'sı herhangi bir öneride bulunmamıştır.

Öneriniz nedir? (cevabınız evet ise)

	Katılımcı Sayısı	%
1. Yolun İyileştirilmesi Gerekli	20	8,70
2. Betonlaşmadan Uzaklaşılmalı	20	8,70
3. Alanın Doğal Kalması Adına Tanıtım Yapılmamalı	70	30,44
4. Çeşme Yapılmalı	20	8,70
5. Piknik Gereçleri Konulmalı	40	17,40
6. Tuvalet Yapılmalı	10	4,34
7. Levha Eksikliği Giderilmeli	20	8,70
8. Güvenlik Sağlanmalı	10	4,34
9. Bakım Çalışmaları Yapılmalı	10	4,34
10. İşletmeler Açılmalı Personel Bulunmalı	10	4,34
Toplam	230	100

Tablo 13- Katılımcılardan Alan İçin Öneriler.

Tablo 13'e katılımcılar alanın iyi standartlara kavuşması için önerileri oranlanmıştır. Katılımcıların %30,4 (7 kişi)'ü alanın doğal kalması adına tanıtım yapılmamalı derken %17,4 (4 kişi)'ü piknik gereçleri konulmalı demiştir. Bu cevapları %8,7 (2 kişi)'lik oranlarla yolun iyileştirilmesi, betonlaşmadan uzaklaşılmalı, çeşme yapılmalı ve levha

eksikliği cevapları verilirken; %4,3 (1kişi)'lük oranlarla tuvalet yapılmalı, güvenlik sağlanmalı, bakım çalışmaları yapılmalı ve son olarak da işletmeler açılmalı personel bulunmalı cevapları takip etmiştir.

Bu alanı tanıdıklarınıza önerir misiniz?

	Katılımcı Sayısı	%
Evet	240	80
Hayır	60	20
Toplam	300	100

Tablo 14- Alanı Tavsiye Etme Durumu.

Tablo 14'e göre katılımcıların %80 (240 kişi)'i alanı tanıdıklarına tavsiye ederken %20 (60 kişi)'si alanın bozulmaması adına kimseye tavsiye etmediklerini belirtmişlerdir.

Bu alanı nasıl isimlendiriyorsunuz?

	Tercih Sayısı	%
1. Altınyaka Yolu	170	53,13
2. Hisarçandır	50	15,65
3. Yarbaşıçandır	10	3,12
4. Lidya Yolu	10	3,12
5. Gedeller	10	3,12
6. Belenbaşı	10	3,12
7. Aşıklar Tepesi Yolu	20	6,26
8. Geyikbayırı	10	3,12
9. Yayla Yolu	10	3,12
10. Seyir Alanı	10	3,12
11. Çandır Yolu	10	3,12
Toplam	320	100

Tablo 15- Alanın İsimlendirmesi.

Tablo 15'e göre katılımcılar alanı birçok farklı isimle adlandırmaktadır. Kullanılan isimlerin başında %53,1 (170 tercih)'lik oranla Altınyaka Yolu gelmektedir. Bunu %15,6 (50 tercih) ile Hisarçandır, %6,2 (20 tercih) ile Aşıklar Tepesi Yolu ve %3,1 (10 tercih)'lik oranlarla Yarbaşıçandır, Lidya Yolu, Gedeller, Belenbaşı, Geyikbayırı, Yayla yolu, Seyir Alanı ve Çandır yolu cevapları takip etmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Rekreasyon, günümüz kent hayatının olumsuz etkilerini yok ederek insanlara kattığı olumlu özellikleri nedeniyle bugün insanlar için vazgeçilmez hale gelmiştir. Özellikle kent insanı, açık hava rekreasyon alanlarının yetersizliği ya da şehrin gürültüsünden bunaldıkları için çareyi kent dışındaki açık hava rekreasyonel kaynaklarına kaçmakta bulmaktadır.

Antalya kent merkezine çok yakın mesafede yer alan Altınyaka Yolu Güzergâhı sahip olduğu doğal özellikler itibariyle rekreasyonel faaliyetler açısından oldukça zengin bir potansiyele sahiptir. Mevcut potansiyel kaynakları Antalya halkı tarafından henüz tam keşfedilmemiştir. Nitekim görüşme yapılan katılımcıların büyük çoğunluğu (% 70) Altınyaka Yolu Rekreasyon Alanı'nın tanındığını düşünmüyor.

Görüşme sonuçlarına göre; genel olarak erkekler, evli olanlar, üretken yaş, grubundakiler, gelir seviyesi orta düzeyde olan, lisans mezunu, her meslekten insan AYRA'nı ziyaret etmektedir. Alan, daha çok kentin hareketlilik ve gürültüsünden kaçıp manzara seyretmek (% 32) ve aileleriyle piknik yapıp hoşça vakit geçirmek (% 19) amaçlarıyla alanı tercih edilmektedir.

Katılanların % 83'lük bir kısmı sahanın doğal ortamına zarar verileceğini düşündükleri için AYRA'nın tanıtımının yapılmasını istememektedir. Türkiye'de benzer doğal ve kültürel varlıkların insanın hizmetine sunulmasıyla ortaya çıkan görüntü bu düşüncüyü oluşturmuş olabilir. Nitekim görüşme sonuçlarına göre % 33'lük bir dilim alanın doğal kalması adına tanıtım yapılsın diyerek bunu doğrulamaktadır.

AYRA'nda karşılaşılan en büyük sorun bakımsız kirli çevredir ki (% 39.5) bu durumu alana yapılacak ziyaretlerde rahatlıkla görmek mümkündür. Ayrıca piknik standartlarına uygun olabilecek donanımlar (tuvalet, çeşme vs) çok yetersizdir. Zaten görüşme sonuçlarına göre de katılımcıların %14'ü alanın piknik standartlarına uygun olmadığını ifade etmiştir.

AYRA'nın, aslında önemli rekreasyon potansiyeline sahip olduğu fakat bu rekreasyon alanının Antalya halkının büyük çoğunluğu tarafından bilinmediğini, Antalya şehir merkezine çok yakın ve ulaşımının çok kolay olmasına rağmen bu alana halkın katılımı yeterli düzeyde olmadığını, alandan etkin bir şekilde yararlanılmadığını görülmektedir. Bu nedenle rekreasyon alanının mevcut kalitesi artırılarak hızlı artan şehir nüfusunun rekreasyonel talepleri karşılanabilir.

Sonuç olarak, AYRA, içinde barındırdığı doğal zenginliğiyle henüz keşfedilmemiş açık hava rekreasyonel alanıdır. Gerekliliği tanıtım yapılarak mevcut potansiyel fırsata dönüştürülebilir. Bundaki en büyük amaç saha halkının ve Antalya'nın ekonomisine katkı sağlamaktır ki bunun için öncelikle planlama yapılmalıdır.

Henüz Rekreasyon Alanının kullanımına yönelik bir planlama yapılmamıştır. Ancak alanın doğal ve kültürel coğrafyası mevcut haliyle hiçbir düzenleme yapılmaksızın bile Antalya halkınca kullanılmaktadır. Hatta bu alana yönelik henüz bir planlamanın söz konusu olmaması bir tarafa çalışmaya konu olan bu alanın kurumsal bir adı bile konulmuş değildir. Ancak, katılımcıların büyük çoğunluğunun Altınyaka Yolu olarak tanımasından kaynaklı olarak çalışma alanı Altınyaka Yolu Rekreasyon Alanı olarak isimlendirilmesi uygun görülmüştür. Rekreasyon Alanı'nın planlama kapsamına alınmasıyla isminin rekreatif aktivitelere katılanlarca en genel bilinen şekliyle Altınyaka Yolu Rekreasyon Alanı olarak tanımlanması yani halkın sürece dâhil edilmesi noktasında yerinde olacaktır.

Planlama yapılırken resmi ve sivil toplum kuruluşları profesyonellerden yardım alınabilir. Bunun yanında yerel halkın bilgilendirilmesi eğitilmesi gerekmektedir. Tabii insanların daha fazla hizmetine açılacak AYRA'nda; yapılması gereken, sürdürülebilir anlayış çerçevesinde sahaya gelebilecek doğa tahribatının önüne geçmek olmalıdır.

Kaynakça

- BOMAN, Mattias-FREDMAN, Peter-LUNDMARK, Linda-ERICSSON, Göran, “Outdoor recreation-A necessity or a luxury? Estimation of engel curves for Sweden”, *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 3 (4), 2013, s. 49-56.
- KILIÇASLAN, Çiğdem, “Ortaca Kenti Rekreasyon Alanlarının Mevcut Durumu ve Muğla Üniversitesi Ortaca Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Rekreasyon Alanlarına Yönelik Beklentileri”, *Düzce Üniversitesi Ormancılık Dergisi*, 4 (1-2), 2008, s. 3-16.
- KURUM, Ekrem-ODABAŞ, Aysel, “Ankara Kenti İçin Bir Rekreasyon Potansiyeli Beynam Ormanı. 2000’li Yıllar İçin Ankara Kentinin Açık ve Yeşil Alan Sistemi Ne Olmalıdır?”, *Ankara Peyzaj Mimarlığı Dergisi*, 1991, s. 91-112.
- OKTAY, Hilmi Ekin, *Akarsu Kıyılarına Yönelik Halkın Rekreasyonel Tercihlerinin Boğaçay ve Yakın Çevresi Özelinde İrdelenmesi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Akdeniz Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Antalya, 2011.
- ÖZGÜÇ, Nazmiye, *Turizm Coğrafyası*, Çantay Kitabevi, İstanbul, 2003.
- SARI, Cemali, “Dünden Bugüne Antalya”, (ed. Cemali Sarı-Hilmi Demirkaya-Serdal Kurt-Birsen Çeçen), *Kumluca*, T.C. Antalya Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları, Antalya, 2012, s. 377-410.
- SARI, Cemali-KOÇAK, İlksen, “Antalya Kent Planında Mezarlıkların Yeri ve Sorunları”, *Antalya Yöresinin İnşaat Mühendisliği Sorunları Kongresi, 22-23-24 Eylül 2005 Antalya, Bildiriler Kitabı*, 2, 2005, s. 559-570.
- SURAT, Hilal-SURAT, Bülent Zeki-ÖZDEMİR, Manolya, “Korunan Alanların Rekreasyonel Kullanımı ve Yerel Halkın Farkındalığı: Borçka Karagöl Tabiat Parkı Örneği”, *II. Ulusal Akdeniz Orman ve Çevre Sempozyumu, 22-24 Ekim 2014, Isparta, Bildiriler Kitabı*, 2014, s. 331-342.
- ŞİMŞEK, Derya Serbest-KORKUT Aslı, “Kıyı Şeridi Rekreasyon Potansiyelinin Belirlenmesinde Bir Yöntem: Tekirdağ Merkez İlçe Örneği”, *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 6 (3), 2009, s. 315-327.